Sessió 6: aprendre a mirar i a compondre (I)

Objectius

Mirar una fotografia i descobrir intuïtivament una bona composició és una tasca que cal practicar.

Existeixen petites normes de composició per tal d'ajudar a enquadrar, compondre, aprofitar millor la llum, etc., que cal no oblidar. La lectura d'imatge sempre ens donarà pistes dels resultats.

En aquest mòdul s'alterna aquests objectius amb el treball amb capes, i se'n fa una àmplia descripció i seqüenciació per tal de veure'n totes les possibilitats.

Continguts

- Aprendre a mirar. Introducció. El treball amb capes.
- Enquadrar. Els enquadraments relacionals. Què és una capa. Avantatges i
- dificultats.
- La composició. La paleta de capes. El menú de capa.
- El punt de vista de la càmera. La primera capa. Afegir i fusionar capes.
- La llum. El treball sobre les capes.
- Estètica i originalitat. La vareta màgica.
- Problemes i consells.

1. Aprendre a mirar

Quan podem considerar que hem fet una bona foto?

Malgrat que a l'hora de mirar una foto hi ha molts elements subjectius, cal establir uns criteris generals que permetin apreciar uns elements bàsics que facin que la foto mereixi el títol de "ben feta". Alguns d'aquests elements són:

- L'enquadrament, és a dir, la porció de la realitat que s'ha decidit retallar i enregistrar.
- La composició, és a dir, la manera com estan disposats els subjectes en la fotografia..
- El punt de vista.
- Hi ha més elements, com ara **la llum, els colors i l'originalitat**, que fan que la fotografia millori en qualitat.

Curiosament aquests elements no els aporta la màquina "automàticament" sinó que, al contrari, depenen totalment de la persona que fa la fotografia. Cal, doncs, aprendre a mirar i a conjugar aquestes variables si voleu bons resultats.

Les càmeres digitals, a diferència de les càmeres rèflex convencionals, ofereixen poques possibilitats de manipulació. En condicions adverses resultarà molt més difícil fer bones foto amb càmera digital que amb càmera convencional.

Hi ha un avantatge important, però, en les digitals: el que es veu a la pantalleta és el que restarà enregistrat. A vegades, però, és difícil apreciar detalls a la pantalla, per exemple si les condicions de llum no són gaire bones.

En resum, amb la càmera digital obtindreu uns bons resultats si hi ha llum abundant, tant si és a l'interior com a l'exterior.

Les primeres fotos han de servir de pràctica per descobrir les possibilitats de la càmera digital.

Un estudi en profunditat del manual de l'usuari de la càmera —pràctica poc corrent— us permetrà aprofitar al màxim les possibilitats de l'aparell.

El treball per capes suposa un dels passos més importants en el treball dels entorns gràfics. Cada capa és una superfície independent de les altres sobre la qual es pot treballar de forma independent.

Aquesta independència permet moure i ordenar els elements que confegiran les

composicions. Els elements (capes) es poden desplaçar lateralment i ordenar verticalment.

De la comprensió i facilitat d'ús d'aquest apartat dependrà en bona part la qualitat i creativitat dels vostres treballs.

2. Enquadrar

La tria de l'enquadrament és el primer pas per aconseguir una bona fotografia. Les càmeres digitals vénen equipades amb un zoom i un objectiu d'òptica variable que permeten triar l'enquadrament, és a dir, la part del que es veu que es vol fotografiar.

Un bon enquadrament s'haurà de decidir en funció del que voleu destacar i dels missatges que voleu transmetre.

La fotografia d'aquí sota exemplifica que el nombre de possibilitats a l'hora de triar enquadrament és molt gran.

Cal dir d'entrada que pel que fa als plans, **hi ha un llenguatge** –pla general, pla mitjà i primer pla– que no és arbitrari, sinó que aporta una significació. A l'hora de fer una fotografia, sigui en l'entorn que sigui –aula, pati, excursió, exercici didàctic... –, cal tenir en compte el pla que enfoqueu. Cada pla aporta un significat diferent. És qüestió d'anar provant-los tots.

• Plans generals: tenen un significat descriptiu i ajuden a situar l'acció dins l'entorn on es produeix o bé on es troben les persones.

- Plans mitjans: tenen un significat narratiu. Ajuden a copsar l'acció que estan fent els nois i les noies.
- **Primers plans:** són expressius i ajuden a copsar les emocions que es mostren en un moment determinat.

De l'alternança i varietat de plans dels enquadraments en sortirà un bon reportatge.

Aquestes recomanacions valen tant per a la imatge fixa com per a la imatge en moviment.

Quan es fa una filmació o una sèrie de fotografies en entorn escolar: una festa, una obra de teatre, un joc, una sortida... sovint no hi ha temps de "planificar" i, per tant cal interioritzar la necessitat de l'alternança i varietat de plans per tal d'aconseguir un resultat òptim.

2.1 Els enquadraments relacionals

Quan es va d'excursió les fotografies han de mostrar dos aspectes simultanis: els nois i les noies protagonistes de la sortida i el lloc on es troben. Es tracta que la fotografia relacioni els dos aspectes.

A l'hora de decidir l'enquadrament, caldrà mirar i desplaçar-se fins a trobar la forma d'enquadrar simultàniament els protagonistes i el monument o indret que estan visitant.

Certament, no cal anar d'excursió per fer una fotografia de grup. Aquesta filosofia "relacional" ha de valer tant per als plans generals com els mitjans i els primers plans.

Sovint, com que a l'escola es fan activitats diferents, els alumnes i les alumnes surten fotografiats fent coses diferents. La fotografia ha de mostrar aquesta diferenciació a partir de l'**enquadrament**, de manera que els protagonistes siguin tant els infants com l'acció que fan.

Per fer un símil fàcil de comprendre, es pot dir que una capa és un acetat transparent sobre el qual hi ha un dibuix o una foto. Cada nova capa serà un nou acetat amb nous elements.Si se superposen tots els acetats –totes les capes– el resultat és el conjunt de totes les figures.

Aquests acetats –capes– es poden moure lateralment per tal de desplaçar les figures dins el pla o es poden ordenar aleatòriament de dalt a baix per tal que la imatge desitjada es vegi en primer pla i al darrere la del segon, i ... Quan el resultat de conjunt és satisfactori, es fa fusionar les capes; el resultat és un sol grafisme

Vegeu alguns exemples:

Les diverses capes: la torre, cada nena, el cel, els braços de la torre, el terra.

Les bicis són dues capes, la torre una altra i el paisatge una altr.a

2.2. Quins avantatges té el treball per capes?

Sense el treball per capes, les tres imatges anteriors no existirien. Aquest treball fa que es pugui actuar de forma independent en cada capa per tal d'ajustar la dimensió, el color i la posició dels elements. Un cop format el conjunt, cal ajustar els elements per equilibrar-lo. Es pot seleccionar fàcilment una capa i fer els ajustaments d'última hora per donar la gràcia definitiva al conjunt.

2.3 Quines dificultats presenta el treball per capes?

Treballar per capes no és gaire difíci, malgrat que treballar sobre superfícies transparents us pot dificultar una mica la feina. Abans de poder actuar sobre una capa, l'heu de seleccionar o "activar". I treballar amb l'eina corresponent, la finestra de capes, que s'explica tot seguit.

Automátic
Capes Capes Mode: Normal Opacitat: 100,0
Capes Mode: Normal Dpacitat: 100,0
Mode: Normal
Opacitat: 100,0 🚽
📀 🗱 Nova capa
The Fons

3. La composició

La composició és un aspecte nou que cal afegir a l'enquadrament, tractat a la pràctica anterior. La composició es refereix a la manera com estan repartits els subjectes en una fotografia.

La norma de composició estàndard és la regla dels terços. Aquesta regla afirma que si es divideixen l'amplada i l'alçada del requadre de la foto en tres parts, es creen quatre punts a les interseccions de les línies divisòries, que estableixen les zones de màxima atenció del quadre fotogràfic.Aquests punts s'anomenen "punts auris" o "punts forts". Les línies divisòries s'anomenen "línies àuries" o "línies fortes". Les zones al voltant dels punts són les "zones àuries". La composició de la imatge s'ha de fer en funció d'aquests punts i línies, de manera que els elements que es vulgui destacar estiguin situats a l'entorn d'aquests punts o línies.

La regla dels terços es basa en una característica fisiològica dels ulls dels éssers humans. Quan es mira una imatge, el cervell cerca referències i se situa dins l'espai fotogràfic de manera que les zones de màxima percepció corresponen a les zones àuries.

Hi ha imatges que trenquen expressament la regla dels terços per aconseguir efectes estètics. Sovint, però, el que passa és que l'enquadrament es fa malament i la composició de la fotografia no és bona. Aquesta reflexió sobre la composició i la regla dels terços pretén millorar les composicions de les vostres fotografies.

Un exemple clar de **l'ús de les línies àuries** es troba a l'hora de situar l'horitzó en una fotografia. Segons la regla dels terços, caldria situar-lo a la línia superior o a la inferior en funció de si es vol ressaltar el cel o el terra. En tot cas, l'horitzó mai no ha d'estar situat al mig. Feu la prova de mirar fotografies fetes per vosaltres. Segur que trobareu que en la majoria de casos la línia de l'horitzó divideix la imatge pel mig

Per fer visible la paleta de capes, teniu dues possibilitats: o bé a través de l'arxiu de treball a Diàlegs|Crea nou desplegable|Capes, canals i camins:

📴 pato3.jpg-5.0 (RGB, Capa 1) 640x434		
Etxer Edita Selecciona Visualitza Imatge Capes En	es Diálogs Filiges Funcions	1.400 - 240
□ 10	Crea nou desplegable	Capes, canals i camins
and the second s	Gpcions de l'eina Maj+Ctrl+T Mo Estat del gispositiu	Brzells, patrons i degradats Opcions diverses
	Berry and	ecto

O bé a través de la mateixa opció al desplegable de l'esquerra, on teniu les mateixes possibilitats :

txer Edita Se	ecciona Visualitza Imatge Capes Eines Diàlegs Filtres F	uncions
Eltxer Eltxa Selecciona	Crea pou desployable	<u> </u>
	Qpcions de l'eina Maj+Ctrl+T Capes; canals l Mo Estat del dispositiu Qpcions diverse	camins i degradats s
Eines Diàlegs Filtges Funcions	Capals Carles	

Apareixerà, llavors, la nova paleta de capes, que presenta tota una sèrie d'eines noves:

🜌 Capes, Canals, Camins, Desfés 📃 🗖 🗙
-prova gimp.xcf-1 - Automàtic
8 5 12 13
Capes 🛛 🔍
Mode: Normal 🔽 🗖 🗱
Opacitat: 100,0 🐳
👁 ໜ Nova capa
The second s

Podreu accedir a tot un seguit de funcions. Les més importants:

Capes, Canals, Camins, Desfés
6 6 1
Capes
💿 🗾 La Lluna, la pruna, vestida c
Text Fons Capa activa
Veure o ocultar
Eliminar capa Duplicar capa Canvi ordre capes Nova capa

Podeu treballar sense tenir la paleta activada, però si la teniu oberta tindreu ajuda a l'hora de situar-vos en les imatges i capes.

Per defecte, les capes s'anomenen **Capa 1**, **2**... Si voleu, podeu canviar el nom fent clic amb el botó dret del ratolí i activant **Edita atributs de la capa**.

S'obre un nou quadre de diàleg on podeu canviar el text del nom de la capa. També podeu canviar el nom escrivint directament damunt la capa fent un clic de ratolí:

💓 Atributs de la	capa			
Edició dels atributs de la capa				
Nom de la capa: La Lluna, la pruna, vestida d				
🔯 Ajuda	🗶 <u>C</u> ancel·la	₽ <u>D</u> 'acord		

La paleta té més funcions que també heu de conèixer. Des del quadre de **Capes** podeu canviar el nom de la capa, a més d'altres aspectes, com ara el grau d'**Opacitat** (una opacitat 0 fa que la capa sigui totalment transparent i una opacitat 100 fa que la capa sigui totalment opaca), **Protegir la transparència**, és a dir, reservar les zones on no hi ha color. Si activeu aquesta opció, no podreu modificar ni afegir res a la capa, tret de les zones on ja hi ha imatge.

Si no heu de fer un treball molt específic, no cal que activeu aquesta opció, perquè no us farà falta.

També podeu protegir una capa de modificacions amb l'eina representada per la icona àncora.

3.1. El menú capes

Des del menú **Capes** podeu accedir, en part, als mateixos comandaments que des de la paleta. Sovint es pot arribar al mateix lloc per camins diferents.Tot seguit s'expliquen una sèrie de comandaments força importants:

El comandament **Suprimeix la capa** permet esborrar una capa. El comandament **Nova capa** permet crear-ne una de nova. El **Duplica la capa** duplica la capa que està activa.

També s'obriran submenús nous:

El comandament **Pila** organitza diferents opcions que permetren ordenar les capes cap a dalt o cap a baix fins que col·loqueu l'objecte on desitgeu. El comandament **Fusiona** converteix diferents capes en una de sola a partir de la que hi ha seleccionada. La selecció la du a terme de dues capes en dues, cap avall...

Pràctica 4. Un exemple per practicar

Baixeu-vos els arxius <u>bici1.xcf</u> i <u>bici2.xcf</u> (...materials/clips/imatge_fixa/dv16/sessio6) fent clic als arxius o amb el botó dret del ratolí, opció **Anomena i desa la imatge**. Obriu les imatges. Observeu que el fons és transparent (per això la quadrícula de fons és en forma d'escacs). Aquesta pràctica està pensada expressament per a vosaltres

Creeu un nou arxiu de mida 200 x 196 i de fons transparent (pareu-hi atenció, ja que resulta important a l'hora de treballar amb elements sense fons). Per crear-la amb fons transparent, activeu **Opcions avançades:**

💓 Crea una nov	ra imatge	-0×
Plangila:		
Mida de la ima	tge	
Algada: 19	6 píxels 👻	_
	200 x 300 pixels 72 ppp, Color RGB	
Opcions <u>av</u>	ançades	_
Resolució X:	72,000	/
Resolució <u>Y</u> :	72,000 🗊 🖤 pixels/in 🔻	
Espai de color	Color RGB	
Omple amb:	Transparència	-
Comentari	Created with The GIMP	
🔯 Ajuda		2'acord

Copieu tot el contingut de l'arxiu **bici1.xcf**: seleccioneu-ho tot i copieu-ne el contingut.

Enganxeu amb l'opció Enganxa el que heu copiat abans:

Si acudiu ara a:

<u>D</u> iàlegs	Filt <u>r</u> es	Funcions		
Crea	a nou <u>d</u> es	plegable	۱.	<u>C</u> apes, canals i camins
🔁 Opcions de l'eina Maj+Ctrl+T		Pinzells, patrons i degradats		
26 Esta	t del disp	ositiu		Opcions diverses

observareu que la capa nova queda com a selecció flotant. Podeu fixar-la amb:

i us quedaran definitivament les dues capes consolidades.

Automàtic
4 X
100,0 🚔

Feu exactament el mateix amb l'arxiu bici2.xcf, i així tindreu, aproximadament, això:

Activeu el menú de capes (**Diàlegs**|**Crea nou desplegable**|**Capes, canals i camins**) i canvieu els noms de les capes de manera que quedi ben definit el contingut. Per canviar el nom, feu doble clic damunt la capa i poseu a cadascuna el nom que li correspon: roda, maneta o manillar, etc.

Manipuleu les dues capes per variar l'opacitat (lliscador del 100%) i, amb l'eina de moure, disposeu els dos elements per fer una composició atractiva...

També podeu afegir un color blanc de fons seleccionant el blanc i pintant amb el pot

de pintura mantenint la capa de fons seleccionada.

Podeu posar la maneta del manillar en primer pla fent llliscar la capa cap al mig o portant la capa davant mitjançant el menú o manualment.

Proveu també més possibilitats: canviar l'ordre de capes, desar com un arxiu sense capes, afegir una capa nova amb un element més petit... De possibilitats, n'hi ha força!

4. El punt de vista de la càmera

Quan es parla de "punt de vista" de la càmera es fa referència a la posició en què es troba la càmera a l'hora de fer una fotografia, perquè és en funció d'aquesta posició que s'obté un resultat determinat. Si la càmera està **més alta** que els subjecte de la foto, el resultat és un **pla picat**. Si es troba **a la mateixa alçada** que el subjecte, el pla resultant és un **pla natural**. Si es troba **per sota** del subjecte, el pla és **contrapicat**.

Pla picat molt forçat d'un alumne Pla natural fet amb teleobjectiu

Pla contrapicat

Cadascun d'aquests plans aporta una significació particular a la foto. Els plans naturals mostren un punt de vista normal i, per tant, no matisen el significat de la foto. Els plans picats empetiteixen els subjectes alhora que provoquen que, inconscientment, qui el mira tingui la percepció que el subjecte està per sota seu. Justament al contrari dels contrapicats, que tendeixen a enaltir els subjectes.

Aquests conceptes no tindrien gaire rellevància en el món escolar si no fos per la gran diferència de grandària que sovint hi ha entre alumnat i professorat. A més a més, el punt de vista dependrà sovint de l'alçada del mestre o la mestra o de l'alumne o l'alumna. Quan el mestre o la mestra fa fotos dels infants, els plans surten picats; si és l'infant qui fa fotos als mestres o les mestres, els adults surten en plans contrapicats. El resultat reprodueix l'esquema de dominants i dominats. Gegants i nans. Mestres i alumnes en un sentit no desitjat. Cal posar una atenció especial a situar el punt de vista de la càmera de forma que no reprodueixi significats no desitjats.

Per fer els plans naturals caldrà tenir la prevenció de situar la càmera més baixa. Tant els infants com els mestres i les mestres heu de fer la fotografia asseguts i ajupits.

El teleobjectiu –en les càmeres digitals s'aconsegueix tancant el zoom al màxim– us ajudarà a mostrar plans naturals i més espontanis.

Els plans picats –talment com els **aeris**– tenen una vàlua important per la seva **capacitat descriptiva**. És bo utilitzar-los encara que us arrisqueu a obtenir efectes indesitjats, com ara plans picats de l'alumnat. Valoreu sempre si el que es vol és mostrar l'activitat o la imatge d'un noi o una noia.

• Nota: totes les fotografies han estat fetes amb una càmera digital Sony Mavica-73

Pràctica 5. La primera capa

Hi ha diferents modalitats de treball per a feines diferents. En pràctiques anteriors heu fet servir imatges ja preparades. Ara ja les preparareu vosaltres: comprovareu com treure'n tot el rendiment i també com deixar les imatges "foradades" per col·locar-ne d'altres, i com fusionar-les en una de sola.

Afegir capes

Hi ha diferents maneres d'afegir capes en una imatge: se'n poden crear de noves o es pot duplicar la capa activa des del menú **Capes.**

La forma més habitual de fer capes noves és afegir elements nous a la imatge mitjançant el procés de copiar una selecció d'una imatge (Control + C) i enganxar-la sobre una altra com a capa nova (Control + L).

📑 fons	.jpg-1.() (RGB, Cap	a 1) 300x2	26	
<u>F</u> itxer	<u>E</u> dita	<u>S</u> elecciona	<u>Vi</u> sualitza	Imatge	⊆a
	S De	esfés		Cti	rl+Z
07	P Io	rna a fer		Cti	rl+Y
-	Star His	storial de des	fer		
-	₩ Re	<u>t</u> alla		Cti	rl+X
-	° ∎ <u>⊂</u> o	pia		Ctr	l+C
1	Co	pia <u>v</u> isible			
ġ-	🛅 En	iganxa		Cti	rl+V
°-1	酒 En	iganxa <u>a</u>			
_	🔁 En	iganxa com a	nou		
-	Me	emòria interm	èdia.		•

Vegeu-ne un exemple pràctic:

Se us proposa fer una composició d'imatges que combini la capa original de la imatge de la Seu Vella de Lleida amb els dibuixos dels infants i del còmic.

La primera imatge de fons ja la teniu. Ara us falten les imatges dels infants. Les podeu obtenir de la carpeta **...materials\clips\imatge_fixa\dv16\sessio6**\ o fent clic al botó dret del ratolí i guardar-les al disc:

El procés serà senzill i repetitiu. Aneu a la finestra del Son-Goku i, mitjançant la vareta màgica, seleccioneu la seva figura. Més endavant es fa una petita descripció

de la vareta . En aquest cas d'ara us servirà per copiar i enganxar en una capa nova la silueta de les figures seleccionades, només la silueta, no el fons. Si observeu la finestra principal, la de les eines, veureu que a sota hi ha activades les propietats i els controls de cadascuna de les eines. Vigileu que, un cop hàgiu seleccionat la vareta màgica, el llindar estigui a 15 o 16. Aquest lliscador provoca que es faci una tria similar quant a colors. Ja que, en aquest cas, el blanc és fàcil de destriar, el llindar és el normal perquè us funcioni bé la selecció:

Cal seleccionar primer el color blanc amb la vareta màgica i tot la selecció (Selecciona/Inverteix).

 Selecciona
 Visualitza
 Imatge
 Capes
 E

 Imate
 Imat
 Imate
 Imate

i tot seguit invertir

Un cop el tingueu seleccionat, copieu-lo i enganxeu-lo sobre la imatge original com a nova capa.

Tot seguit feu el mateix amb la resta de dibuixos, seguint el mateix procediment. No feu gaire cas de les proporcions dels dibuixos que veureu per pantalla ni dels que treballareu vosaltres, ja que cal reduir una mica el pes dels arxius i no coincideixen en proporcions, però sí en procediment.

Un cop tingueu totes les figures enganxades, és a dir, totes les capes fetes, caldrà organitzar-les de manera que la imatge resultant sigui prou equilibrada i agradable. Heu d'utilitzar la finestra de **Capes, canals i camins** per seleccionar una de les capes i fer desplaçaments seleccionant primer la capa per tractar, i el comandament **Capes**|**Pila** del menú **Capes** per canviar l'ordre de la pila. Feu la composició que més us vingui de gust, no necessàriament aquesta.

Fusionar les capes

Un cop hàgiu col·locat les figures, podeu donar la composició per acabada.

Fusionar la imatge i guardar-la

Aquesta operació, en el cas de seguir fent-la, fa irrecuperable el procés i no podreu recuperar les capes treballades un cop desada la imatge al disc. Un cop tingueu clar aquest punt, accediu al menú **Imatge|Fusiona les capes visibles**.

Apareixerà una nova finestra de diàleg. Marqueu la segona opció i executeu D'acord.

🎆 Fusiona les ca	pes			
Opcions per fusionar capes				
La capa fusionada resultant hauria de ser:				
C Ampliat tant com calgui				
Tallat a mida de la imatge				
🔘 Tallat a la m	iida de la capa més b	aixa		
🔯 Ajuda	X Cancel·la	₽ <u>D</u> 'acord		

Finalment, podeu certificar la capa única fusionada a través de la finestra de **Capes**, canals i camins:

Cape fon	es, Cana s.jpg-1	ls, Can	nins, D	eslés ↓	LID X
Gapes		5			 Image: A mail of the second sec
Mode: Opacitat	Norma	1		•	100,0
e	2	For	ns		
	企	₽	Û	\$	8

Una altra manera de fusionar la imatge i guardar-la directament és desar la imatge en format JPG al disc. La darrera de les possibilitats és fusionar capa per capa, com ja vau fer, amb l'eina **Capes|Fusiona al capdavall**.